

**FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI STUDENTSKÝCH TEXTŮ NA KATEDŘE
POLITOLOGIE A MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ ZČU V PLZNI**

verze 2012

Tento dokument obsahuje základní přehled formálních požadavků na studentské práce odevzdávané v rámci předmětů garantovaných Katedrou politologie a mezinárodních vztahů ZČU v Plzni.

Oproti předchozí verzi došlo k několika úpravám. Mimo zpřesnění některých formulací a doplnění příkladů u doporučeného formátu bibliografických citací došlo také ke změně (zjednodušení) u doporučeného způsobu odkazování na použité internetové zdroje a odborné články. Doufáme, že provedené změny přispějí k lepší orientaci ve formálních náležitostech a zároveň zjednoduší práci při tvorbě referenčního systému ve vašich pracích.

1. Titulní strana

Práce obsahuje titulní stranu (případně na pokyn vyučujícího pouze záhlaví) s identifikačními údaji.

Povinné údaje uváděné na titulní straně:

- jméno a příjmení studenta (v dolní části titulní strany),
- email – univerzitní emailová adresa (v dolní části titulní strany),
- ročník, forma a obor studia – např. „2. ročník, prezenční, MV-VES“ (v dolní části titulní strany),
- katedra a fakulta (v horní části titulní strany),
- předmět, pro který je práce určena (v horní části titulní strany),
- název práce (uprostřed titulní strany),
- v případě přepracované práce také označení verze – „druhá“ či „přepracovaná“ (pod názvem práce).

Pro náležitosti titulních stran závěrečných prací (BP, DP) viz vyhlášku děkana FF 2/2012.

2. Rozsah práce

Vyučující stanovuje požadovaný rozsah textu v počtu normostran.

Normostrana je měrná jednotka při posuzování délky textu, přičemž platí, že **1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer**. Počet normostran tedy nesouvisí s počtem listů práce. Počet znaků v práci lze zjistit v textovém editoru (Microsoft Word 2007 a novější: funkce Počet slov ve spodní liště). Do rozsahu práce se započítává text práce včetně poznámkového aparátu, nezapočítává se titulní strana, obsah, seznam literatury, přílohy.

3. Grafická podoba textu

Text je logicky členěn do **vět, odstavců** a případně **kapitol**. Odstavec by nikdy neměl být tvořen pouze jednou větou. Kapitola není tvořena pouze jedním odstavcem. Kapitoly a podkapitoly textu jsou **vždy číslovány** (aby bylo jasné, o jakou úroveň nadpisu se jedná – např. „1, 1.1, 1.1.1“). Třetí úroveň nadpisu je používána pouze u rozsáhlejších textů (BP, DP), i zde však pouze pokud je to nezbytně nutné.

Strany práce jsou vždy **číslovány**. Na titulní straně se číslo neuvádí, nicméně do pořadí stran se titulní strana započítává (tzn. že na druhé straně práce je uvedeno číslo 2).

Text je zarovnán **do bloku**.

Odrážek či **číslovaných seznamů** se užívá pouze v případě, kdy daný výčet napomáhá přehlednosti textu. Práce by měla být tvořena především souvislým textem.

Formát písma:

- patkové písmo (Times New Roman), popř. bezpatkové Calibri, neurčí-li vyučující jinak,
- velikost písma 13 (neurčí-li vyučující jinak),
- řádkování 1,5 (neurčí-li vyučující jinak).

Formátování textu je **vždy jednotné** v celé práci.

Kurzíva označuje cizí termíny, názvy knih, výjimečně slova a slovní spojení, která chceme zdůraznit.

Tučně vyznačujeme pouze nadpisy (tučné zvýrazňování částí textu se používá k didaktickým účelům ve studijních materiálech, do odborných textů nepatří).

Barva písma je vždy a výlučně černá.

Podtržené písmo se nepoužívá (ani v případě internetových adres, hypertextový odkaz je třeba při vložení adresy odebrat – viz níže).

Práce jsou tištěny **jednostranně** na bílém papíře formátu A4.

Práce se odevzdává vždy **sešitá** pomocí sešivačky (nikoli kancelářské sponky) v levém horním rohu. Nežádoucí je zakládání do „eurodesek“ (znemožňuje vyučujícímu vpisování komentářů). V případě rozsáhlejších textů je vhodné použít ke svázání textu kroužkovou vazbu.

Vytištěný text nesmí být dodatečně nijak upravován (např. opravováním překlepů či vpisováním chybějících písmen propisovací tužkou).

Grafická podoba BP a DP se řídí pokyny uvedenými ve vyhlášce děkana FF 2/2012.

4. Gramatická podoba textu

Dodržování pravidel českého pravopisu je jedním z hodnotících hledisek při posuzování práce. Výrazné množství gramatických chyb nebo překlepů může být důvodem pro odmítnutí práce.

Práce musí rovněž odpovídat pravidlům pro úpravu písemností psaných v textovém editoru (viz ČSN 01 6910). Důležité je zejména dodržování pravidel psaní interpunkce.

Po dokončení textu po obsahové stránce je třeba provést **závěrečnou editaci**, která by měla případné gramatické chyby, překlepy, chyby v psaní interpunkce apod. odstranit.

5. Struktura práce

Práce je strukturována na **úvod, tematické kapitoly a závěr** – jednotlivé části jsou označeny nadpisem.

V úvodu práce musí být vymezeno téma, o němž bude práce pojednávat, čtenář se tedy musí jasně dozvědět, jak si autor téma vymezil a jaké výzkumné otázky si klade, příp. s jakými hypotézami pracuje. Úvod práce tvoří analytický rámec textu. Musí být jasně stanoveno, co je cílem práce. V úvodu musí být jasně popsán postup a metoda, která bude v rámci práce použita. V úvodu by se mělo objevit zhodnocení použité literatury – tj. proč např. autor používá zejména internetové zdroje, nebo naopak proč na jejich použití rezignoval, případně kritické zhodnocení literatury, tj. zmínka, zda

použitá literatura byla ideologicky podbarvena apod. Na konci úvodu by měla být stručně nastíněna (a zdůvodněna) struktura práce, tj. co čtenář najde v jednotlivých kapitolách (a proč) a jaké jsou hlavní argumenty práce.

Rozčlenění práce na tematické kapitoly musí sledovat určitou logiku argumentace (práce musí směřovat k cíli vytyčenému v úvodu). Je vhodné, aby autor na význam a smysl jednotlivých tematických kapitol ve vztahu k cíli práce čtenáře průběžně upozorňoval (např. ve formě uvozujících odstavců jednotlivých kapitol).

V závěru práce by měly být stručně zrekapitulovány ústřední argumenty obsažené v tematických kapitolách a na základě získaných poznatků by měl autor potvrdit či vyvrátit hypotézy, které si v úvodu vytyčil, příp. odpovědět na otázky, které si stanovil.

Každá práce obsahuje **seznam pramenů a literatury** (viz dále).

Práce může obsahovat očíslované **přílohy** zařazené na konci (za seznamem literatury). Pokud je příloh více, je vhodné před přílohy zařadit seznam příloh včetně stránkování.

Pokud to vyžaduje charakter práce, je vhodné zařadit také **seznam zkratk**. Jedná se o zkratky, které nejsou v českém jazyce běžně užívány. Tedy zatímco vysvětlovat zkratky jako SALT či MAD je vhodné, vysvětlovat zkratky jako OSN či NATO není nutné. Seznam zkratk se umísťuje před úvod práce.

V případě rozsáhlejších textů s větším množstvím nadpisů lze před samotný text práce vložit **obsah** (před úvod a seznam zkratk, pokud je do práce zařazen). Obsah lze generovat automaticky pomocí funkcí, které poskytuje textový editor (Microsoft Word 2007 a novější: záložka Odkazy, příkaz Obsah). Pro úspěšné vygenerování obsahu je třeba osvojit si práci se styly v textovém editoru a používat styly „Nadpis 1, 2, 3“ (popř. „Styl 1, 2, 3“ či jiné styly příslušných úrovní) při formátování názvů kapitol (Microsoft Word 2007 a novější: záložka Domů, z nabídky stylů vybrat příslušný styl, který lze případně upravit po kliknutí pravým tlačítkem na ikonu daného stylu a zvolení příkazu Změnit).

Pro specifické náležitosti závěrečných prací viz vyhlášku děkana FF 02/2012.

6. Poznámky pod čarou

Součástí textu je poznámkový aparát. Poznámky pod čarou jsou vhodné k umístění vysvětlujících informací, které by rušily plynulost samotného textu.

V poznámkách pod čarou vysvětlujeme historické okolnosti, odborné termíny, představujeme osoby, o kterých v práci píšeme, doplňujeme alternativní pohledy na problematiku, doporučujeme literaturu k získání dodatečných informací a uvádíme originální znění přímých citací z cizojazyčných zdrojů (viz dále).

Poznámky pod čarou je nutné vytvářet prostřednictvím příslušné funkce v textovém editoru (Microsoft Word 2007 a novější: záložka Odkazy, ikona Vložit pozn. pod čarou; příp. současný stisk kláves ALT+SHIFT+b).

7. Seznam pramenů a literatury

Seznam pramenů a literatury je řazen **abecedně** dle příjmení autora či názvu zodpovědné korporace (viz níže).

Seznam pramenů a literatury musí obsahovat všechny zdroje, na které je v textu odkazováno. V seznamu se nesmí v žádném případě vyskytovat položky, na které není v textu odkazováno (a které tudíž nebyly použity při psaní textu).

V případě, že seznam pramenů a literatury čítá více než cca dvacet položek, lze jej vnitřně **členit na oddíly**, např. na prameny (primární zdroje dat a informací: např. ročenka, statistika, zákon, obsah internetové stránky bez uvedeného autora) a literaturu (obecně díla, u nichž známe autora – tedy nejen knihy a články, ale také internetové zdroje, jejichž autora známe). V případě využití doporučeného referenčního systému členění seznamu pramenů a literatury na oddíly **není nutné**. Seznam pramenů a literatury je v tomto případě vhodné ponechat bez vnitřního členění a důsledně zachovat abecední pořadí jednotlivých položek v seznamu literatury, což umožňuje vyhledat konkrétní bibliografickou citaci podle odkazu uvedeného v textu.

Položky v seznamu pramenů a literatury **nečíslujeme ani neuvozujeme odrážkami**.

Pro všechny zdroje uvedené v seznamu pramenů a literatury je používán **stejný formát bibliografických údajů** (shodné pořadí jednotlivých typů údajů, shodné použití interpunkce).

Údaje potřebné pro sestavení bibliografického údaje čerpáme z titulní strany díla a v případě potřeby z dalších částí díla. Každý bibliografický údaj v seznamu literatury končí vždy tečkou.

Bibliografický údaj vždy **respektuje jazyk díla, z něhož citujeme či parafrázujeme** (např. u díla v angličtině je místem vydání London a ne Londýn). To neplatí pro „s.“ uvozující číslo strany či rozsah stran ani pro poznámky doplněné v hranatých závorkách – v těchto případech respektujeme jazyk, v němž text píšeme (u studentských textů obvykle čeština).

Pokud by se v seznamu literatury **objevilo více děl se stejným příjmením autora a rokem vydání**, rozliší se pomocí písmenného indexu uvedeného za rokem vydání. Bibliografické údaje se i v tomto případě řadí podle abecedy (podle prvního lišícího se písmena v rámci bibliografického údaje před přidáním písmenného indexu).

Příklady:

Cabada, Ladislav (2011a): The Role of Central European Political Parties in the Establishment and Operation of the Conservatives and Reformists Group. *Politics in Central Europe* 7 (2), s. 5–18.

Cabada, Ladislav (2011b): Východní Asie. In: Cabada, Ladislav, Šanc, David a kol., *Panregiony ve 21. století. Vývoj a perspektivy mezinárodních makroregionů* (Plzeň: Aleš Čeněk).

Při odkazování na tyto zdroje v textu musí být index uveden v odkazovací závorce, aby bylo možné rozlišit, ke které z bibliografických citací odkaz patří.

Příklad:

(Cabada 2011b: 245)

8. Doporučený formát bibliografických údajů v seznamu pramenů a literatury

Alternativní způsoby jsou akceptovány, pokud jsou používány správně.

8.1. Knihy

Za příjmením a jménem (či iniciálou jména) autora následuje rok vydání, což jsou dva klíčové údaje pro vyhledání bibliografického údaje v seznamu pramenů a literatury podle odkazu uvedeného v textu. Následuje název díla a případné podnázvy (pokud jsou uvedeny na titulní straně). Následuje místo vydání a vydavatel (je třeba dodržet jednotné pořadí a interpunkci). Název díla píšeme kurzívou (pro grafické odlišení a zřehlednění bibliografického údaje).

Příjmení, Jméno autora (Rok vydání). <i>Název knihy</i> (Místo vydání: Vydavatel).
--

Příklad:

Nálevka, Vladimír (2000). *Světová politika ve 20. století* (Praha: Aleš Skřivan).

Není třeba uvádět celé křestní jméno autora, stačí iniciála. I v tomto případě se však uplatňuje zásada jednotnosti formátu bibliografických údajů – všechna křestní jména v rámci seznamu literatury jsou buď uvedena celá nebo jsou zkrácena ve formě iniciály.

Příklad:

Nálevka, V. (2000). *Světová politika ve 20. století* (Praha: Aleš Skřivan).

Pokud má autor více křestních jmen a v seznamu literatury se rozhodneme uvádět celá křestní jména, uvede se první křestní jméno v pořadí a místo ostatních je uvedena iniciála (čárka se mezi nimi nepíše). V komplikovanějších případech je třeba věnovat náležitou pozornost odlišení příjmení od křestního jména (viz příklad).

Příklad:

Luther, Richard L. – Müller-Rommel, Ferdinand eds. (2002). *Political Parties in the New Europe. Political and Analytical Challenges* (Oxford: Oxford University Press).

Jména několika autorů od sebe oddělujeme pomlčkou (–) oddělenou z obou stran mezerami.

Z titulní strany získáme informaci o tom, zda je kniha editovaným sborníkem či kolektivní monografií. V případě, že se jedná o sborník, je u jména/jmen na titulní straně uvedeno, že se jedná o editory („edited by“, „ed.“, „eds.“, „editor“, „editoři“). V případě, že se jedná o kolektivní monografii, jsou na titulní straně uvedena jména autorů. V takovém případě jsou buď uvedena jména všech autorů, nebo pouze vedoucího či vedoucích autorského kolektivu s poznámkou „a kol.“, „a kolektiv“, „et. al.“ a podobně.

Při vytváření bibliografické citace je nutné vycházet z údajů uvedených na titulní straně. Jedinou výjimkou je, pokud počet autorů uvedených na titulní straně překračuje tři. V takovém případě je možné do bibliografického údaje uvést pouze prvního z uvedených autorů a připojit „a kol.“ či „et al.“.

Příklady:

Poguntke, Thomas – Webb, Paul eds. (2007). *The Presidentialization of Politics. A Comparative Study of Modern Democracies* (Oxford: Oxford University Press).

Cabada, Ladislav – Šanc, David a kol. (2011). *Panregiony ve 21. století. Vývoj a perspektivy mezinárodních makroregionů* (Plzeň: Aleš Čeněk).

Bibliografický údaj v uvedené podobě se v seznamu literatury a pramenů objeví pouze výjimečně, jelikož v případě kolektivních monografií a sborníků odkazujeme obvykle na konkrétní kapitolu a nikoli na knihu jako celek (viz dále).

8.2. Kapitoly z kolektivních monografií a sborníků

Rozlišení obou typů publikací viz výše.

Pokud je možné zjistit jména autorů jednotlivých kapitol, odkazujeme vždy na konkrétní kapitoly a nikoli na celý sborník či kolektivní monografii (výjimkou je pouze případ, kdy upozorňujeme čtenáře na existenci díla jako celku). V tomto případě se kurzívou zvýrazňuje název celého díla, nikoli kapitoly.

Příjmení, Jméno autora dané kapitoly (Rok vydání knihy). Název kapitoly. In: Příjmení, Jméno vedoucího autorského kolektivu / editora knihy, *Název knihy* (Místo vydání: Vydavatelství), Rozsah stran kapitoly.

Příklad:

Kollerová, Marta (2007). Finanční rozvaha – rozpočet projektu. In: Cabada, Ladislav – Zíková, Tereza a kol., *Projektové řízení ve veřejném sektoru* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 74–85.

Stejný postup volíme i v případě, že autor námi použité kapitoly je současně editorem knihy.

Příklad:

Poguntke, Thomas – Web, Paul (2007). The Presidentialization of Politics in Democratic Societies: A Framework for Analysis. In: Poguntke, Thomas – Webb, Paul eds., *The Presidentialization of Politics. A Comparative Study of Modern Democracies* (Oxford: Oxford University Press).

8.3. Články v odborných časopisech

Odkazujeme vždy na konkrétní článek v časopise – vždy tedy musí být jasné, kdo je autorem a v jakém konkrétním čísle časopisu lze článek nalézt. K identifikaci konkrétního čísla časopisu se používají údaje o ročníku (v cizojazyčných časopisech označeno „Volume“ nebo „Vol.“) a číslo v rámci ročníku („Number“ nebo „No.“). Kurzívou se v tomto případě zvýrazňuje název časopisu, nikoli název článku.

Příjmení, Jméno autora článku (Rok vydání). Název článku. *Název časopisu* Ročník (Číslo), Rozsah stran článku.

Příklady:

Fink-Hafner, Danica (2007). The Democratization and Europeanisation of Party Systems. *Politics in Central Europe* 3 (1+2), s. 5–10.

Rosůlek, Přemysl (2003). Vládní koalice v Makedonii. *Politologická revue* IX (1), s. 100–118.

V případě odkazování na článek nalezený ve formátu pdf v některé z databází odborných článků (např. JSTOR, EBSCO, ProQuest, Oxford Journals) lze článek citovat stejně jako tištěnou verzi (články ve formátu pdf jsou přesnými kopiemi včetně stránkování, což provozovatelé databází garantují – není tedy nutné v rámci bibliografické citace uvádět, že článek byl získán prostřednictvím internetové databáze).

8.4. Články v periodickém tisku

V případě, že se jedná o článek podepsaný konkrétním autorem, postupujeme analogicky jako v případě článku v odborném časopise.

Příjmení, Jméno autora (Rok vytvoření). Název textu. *Název periodika* Datum vydání, Rozsah stran textu.

Příklad:

Suda, Zdeněk (2008). *Vyhlídky demokracie v arabském světě. Lidové noviny* 16. 8. 2008, s. 21.

V případě, že autor není znám (není uveden, autorem je redakce, článek je podepsán pouze zkratkou), nahradíme jméno autora názvem zodpovědné korporace, tj. v tomto případě názvem periodika.

Název periodika (Rok vytvoření). Název textu. Datum vydání, Rozsah stran textu.

Příklad:

Lidové noviny (2009). *Český průmysl čelí propadu poptávky*. 13. 7. 2009, s. 3.

V obou uvedených případech kurzívou zvýrazňujeme název periodika.

8.5. Internetové zdroje

Pokud známe autora textu, bibliografický údaj bude v maximální možné míře podobný bibliografické citaci článku z periodického tisku. Pokud není některý z údajů k dispozici (např. rozsah stran či datum zveřejnění), vynecháme ho. Kurzívou zvýrazňujeme název internetového periodika či portálu.

Za všemi internetovými adresami uvedenými v seznamu pramenů a literatury je třeba bezprostředně uvést datum přístupu, tj. datum, kdy byly informace z dané internetové adresy převzaty.

Příjmení, Jméno autora (Rok vytvoření). Název textu. *Název internetového periodika, příp. portálu*. Datum zveřejnění (Internetová adresa, Datum přístupu), Rozsah stran textu.

Příklady:

Shadid, Anthony – Kirkpatrick, David D. (2011). *Promise of Arab Uprisings Is Threatened by Divisions. The New York Times*. 21. 5. 2011 (<http://www.nytimes.com/2011/05/22/world/middleeast/22arab.html?pagewanted=all>, 14. 6. 2012).

Green, Jerrold D. – Wehrey, Frederic – Wolf, Charles Jr. (2009). *Understanding Iran*. RAND Corporation (http://www.rand.org/pubs/monographs/2008/RAND_MG771.pdf, 7. 5. 2012).

Valladao, Alfredo G. A. (2006). *Brazil: An Ambiguous Leader*. GIGA Conference on 'Regional Powers in Asia, Africa, Latin America and the Middle East', Hamburg, 11. – 12. 12. 2006 (<http://www.giga-hamburg.de/dl/download.php?d=/english/content/rpn/conferences/valladao.pdf>, 7. 5. 2012).

V případě, že autor textu není uveden, nahradíme jeho jméno názvem zodpovědné korporace (např. majitel či provozovatel internetového portálu, popř. název internetového portálu). Pokud není některý z údajů k dispozici (např. rozsah stran), vynecháme ho. Kurzívou v tomto případě zvýrazňujeme název textu.

Název zodpovědné korporace (Rok vytvoření či zveřejnění). *Název textu* (Internetová adresa, Datum přístupu), Rozsah stran textu.

Příklady:

OSN (2003). *Biografie generálního tajemníka OSN* (<http://www.un.org/sg/biography.shtml>, 20. 1. 2008).

UNDP (2011). *Human Development Index* (<http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>, 14. 6. 2012).

Při vložení internetové adresy z internetového prohlížeče je třeba smazat hypertextový odkaz (kliknout pravým tlačítkem na vloženou internetovou adresu a vybrat příkaz „odebrat hypertextový odkaz“).

8.6. Právní předpisy

Označení a číslo právního předpisu, *Název právního předpisu*, Specifikace použitého znění právního předpisu.

Kurzívou zvýrazňujeme název právního předpisu.

Příklad:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

8.7. Disertační, diplomové a bakalářské práce

Formát bibliografické citace je obdobný jako u knihy, do hranaté závorky za názvem označíme, že se jedná o závěrečnou práci. Místo vydání je uvedeno na titulní straně práce, vydavatelem je vysokoškolská instituce uvedená na titulní straně. Kurzívou zvýrazňujeme název práce.

Příjmení, Jméno autora (Rok vydání). *Název práce* [bakalářská/diplomová/disertační práce] (Místo vydání: Název vysokoškolské instituce).

Příklad:

Nováková, Jana (2004). *Přechod k demokracii v Jihoafrické republice* [disertační práce] (Plzeň: Fakulta filozofická ZČU v Plzni).

8.8. Nepublikované texty

Formát bibliografické údaje je obdobný jako u knihy, za název do hranaté závorky uvedeme „nepublikováno“. Kurzívou je zvýrazněn název textu.

Příjmení, Jméno autora (Rok vytvoření). *Název textu* [nepublikováno].

Příklad:

Novák, Jan (2004). *Polský stranický systém* [nepublikováno].

8.9. Přednášky

Příjmení, Jméno vyučujícího (Akademický rok). *Název kurzu* [přednáška] Datum přednášky (Místo konání přednášky: Název vysokoškolské instituce).

Namísto roku se v citaci uvádí akademický rok. Kurzívou je zvýrazněn název kurzu.

Příklad:

Ženíšek, Marek (2011/2012). *Politické systémy 4* [přednáška] 4. 5. 2011 (Plzeň: Fakulta filozofická ZČU v Plzni).

8.10. Jiné ústně sdělené údaje

Příjmení, Jméno mluvčího (Rok, kdy rozhovor proběhl). [Ústní sdělení] Datum rozhovoru (Pracoviště mluvčího nebo jiná specifikace jeho odbornosti).

Uvedením pracoviště mluvčího či jiné specifikace jeho odbornosti je doloženo, že se jedná o osobu, která je kvalifikovaná se k dané problematice vyjádřit. Vzhledem k absenci názvu nevyzrazňujeme žádnou pasáž citace kurzívou.

Příklad:

Ženíšek, Marek (2011). [Ústní sdělení] 4. 11. 0211 (Ministerstvo zdravotnictví České republiky).

9. Doporučený způsob odkazování v textu

Alternativní způsoby jsou akceptovány, pokud jsou používány správně.

Doporučen je tzv. harvardský způsob odkazování, tj. odkazování ve formě zkrácených citací uvedených v závorkách přímo v textu. Tečka ukončující větu následuje vždy až po odkazu.

Příklad:

„Také dnešní teorie světového kapitalistického systému, přestože kladou důraz na jeho neúprosné pronikání do jiných společností a jejich nemilosrdné podrobování, činí z národní identity klíčový výsledek těchto kulturních střetů a vidí v nich základ odporu vůči západnímu imperialismu“ (Grew 2003: 206–207).

Namísto kulatých závorek je možné použít hranaté závorky (pouze pro závorky, v nichž jsou uvedeny odkazy, ostatní závorky musí být kulaté). Hranatou závorku lze do textu vložit současným stiskem klávesy ALT a napsáním čísla 091 na numerické klávesnici, pro ukončovací hranatou závorku je třeba podržet klávesu ALT a napsat číslo 093 na numerické klávesnici. I v tomto případě je třeba zachovat jednotný formát odkazovacího systému v práci – v práci se smí vyskytovat pouze jeden typ odkazovacích závorek (buď pouze kulaté nebo pouze hranaté). Použití hranatých závorek pro odkazování v textu je sice pracnější, nicméně jednoznačně oddělí závorky odkazovací od závorek s jiným obsahem. Tento způsob odkazování na zdroje v textu je rozšířen např. v dílech z oboru sociologie.

Příklad:

„Také dnešní teorie světového kapitalistického systému, přestože kladou důraz na jeho neúprosné pronikání do jiných společností a jejich nemilosrdné podrobování, činí z národní identity klíčový

výsledek těchto kulturních střetů a vidí v nich základ odporu vůči západnímu imperialismu“ [Grew 2003: 206–207].

9.1. Knihy, kapitoly ze sborníků a kolektivních monografií, články v odborných časopisech, články v periodickém tisku s uvedeným autorem, disertační, diplomové a bakalářské práce a nepublikované texty

(Příjmení autora knihy/kapitoly/článku Rok vydání: Číslo strany / rozsah stran)

Pokud se odkazované údaje nacházejí na několika stranách, uvádí se rozsah stran za použití pomlčky bez mezer (při psaní interpunkce je třeba rozlišovat pomlčku [-] a spojovník[-]). Pro vložení pomlčky přidržte klávesu ALT a na numerické klávesnici zadejte 0150.

Pokud je určitý převzatý argument hlavní pointou textu, ze kterého argument přebíráme, či se v textu vyskytuje na několika místech a není tudíž možné ho přesně lokalizovat odkazem na příslušnou stranu, napíšeme místo čísla strany „passim“ (tj. porůznu).

Příklady:

(Nálevka 2000: 115)

(Fink-Hafner 2007: 5–9)

(Kollerová 2007: passim)

Pokud je na jednom místě třeba odkázat na více zdrojů zároveň, oddělí se jednotlivé odkazy v závorce středníkem.

Příklad:

(Nálevka 2000: 115; Skřivan 1999: 86)

Pokud by se v seznamu literatury objevilo více děl se stejným příjmením autora a rokem vydání, rozliší se pomocí písmenného indexu uvedeného za rokem vydání (viz výše).

Příklad:

(Nálevka 2000a: 115)

9.2. Články v periodickém tisku bez uvedeného autora

V tomto případě umístíme do závorky název periodika spolu s rokem vydání díla a číslem strany / rozsahem stran.

(Název periodika Rok vydání: Číslo strany / rozsah stran)

Příklad:

(Lidové noviny 2009: 3)

9.3. Internetové zdroje

Pokud známe autora, odkaz je stejný jako v případě knihy. V případě, že dokument není stránkovaný, údaj o čísle strany vynecháme.

(Příjmení autora Rok vytvoření: Číslo strany / rozsah stran)

Příklady:

(Novák 2001: 13–15)

(Long 2006)

V případě, že autor textu zveřejněného na internetu není znám, je třeba uvést v odkazu název zodpovědné korporace (či provozovatele stránky, popř. název stránky). V případě, že text je stránkovaný, připojíme číslo či rozsah stran.

(Název zodpovědné korporace Rok zveřejnění: Číslo strany / rozsah stran)

Příklady:

(OSN 2008)

(Inter-Parliamentary Union 2012)

9.4. Právní předpisy

V závorce v textu se uvede označení a číslo právního předpisu a konkrétní část předpisu, na kterou je odkazováno. Důležité je, aby se i v tomto případě text uvedený v závorce shodoval se začátkem bibliografického údaje uvedeného v textu. Jen tak je možné podle odkazu v textu dohledat kompletní bibliografickou citaci v seznamu pramenů a literatury.

(Označení a číslo právního předpisu, Příslušný paragraf / článek / rozsah paragrafů / rozsah článků)

Příklad:

(Ústavní zákon č. 1/1993: čl. 26)

9.5. Přednášky

V závorce v textu se uvede příjmení vyučujícího a akademický rok.

(Příjmení vyučujícího Akademický rok)

Příklad:

(Ženíšek 2011/2012)

9.6. Jiné ústně sdělené údaje

V závorce v textu se uvede příjmení mluvčího a datum rozhovoru.

(Příjmení mluvčího Rok uskutečnění rozhovoru)

Příklad:

(Ženíšek 2011)

10. Zásady práce se zdroji

Student je povinen řádně (výše uvedeným způsobem) odkazovat na zdroj převzatých myšlenek, údajů nebo dokonce konkrétních formulací jiných autorů. Výjimkou jsou pouze neoddiskutovatelné události, všeobecně známá fakta a informace spadající do obecného povědomí v rámci oboru, do něhož daná práce náleží (tj. politologie a mezinárodní vztahy) – u těchto typů údajů není třeba uvádět odkazy na zdroje (např. OSN byla založena v roce 1945 či obsah pojmů *polity*, *politics* a *policy*). U všech ostatních převzatých informací musí být odkaz uveden. Odkazy je nutné uvádět např. u veškerých typologií (pokud nejsou výtvorem studenta), u tzv. tvrdých dat (zejm. přesných číselných údajů), u převzatých tabulek, obrázků, map atd.

Povinností studenta je používat relevantní literaturu. Studentské texty by se měly **opírat především o prameny (statistiky, právní předpisy, oficiální dokumenty), odborné monografie a články z odborných časopisů a sborníků z oborů politologie a mezinárodní vztahy a dalších sociálních věd.** Platí zásada, že informace dostupné v pramenech a odborných publikacích by měly být čerpány výhradně z těchto typů zdrojů. Pouze v případě, že určité informace v pramenech a odborné literatuře nalézt nelze, lze využít i další typy zdrojů.

Jako doplňující zdroj informací je možné užívat např. články z novin a časopisů určených pro širokou veřejnost, přičemž k argumentaci obsažené v tomto typu zdrojů je třeba přistupovat kriticky.

Samozřejmostí je využívání internetových zdrojů. Vzhledem k otevřenosti internetu je namíste dodržovat při práci s elektronickými zdroji určité zásady. Je vhodné používat především renomované portály univerzit, mezinárodních organizací, státních institucí či think-tanků, popř. alespoň ověřovat pravdivost informací v několika na sobě nezávislých zdrojích.

Seriózní encyklopedie (nikoli veřejně editovatelné internetové encyklopedie), slovníky a učební texty (skripta a učebnice) jsou jako zdroj přijatelné, mělo by se však jednat pouze o zdroje doplňujícího charakteru.

Bakalářské a diplomové práce, přednášky a jiné ústně sdělené údaje se mohou mezi použitými zdroji objevit jen ve výjimečných případech. Použití těchto zdrojů je ospravedlnitelné pouze originalitou a relevancí přebírané informace.

V případě rozporu údajů v různých zdrojích je možné upozornit v textu, že se zdroje liší, a odkázat na alternativní zdroj pomocí výrazu „srovnej“ či zkratky „srov.“. Tento postup lze použít i k podpoře vlastního tvrzení (i další autoři mají stejný názor jako student).

Příklad:

(srov. Novák 2001: 13–15)

10.1. Přímé citace

Cizí myšlenky lze do textu přejímat prostřednictvím **přímé citace nebo parafráze (nepřímé citace).** Přímá citace je doslovné převzetí obratu, části věty, věty nebo několika vět z díla jiného autora. Přímé citace odstavců či stran do textu obvykle nepatří, resp. mohou se vyskytovat pouze výjimečně a pouze v případě, že s nimi autor následně kriticky pracuje. Necitují se banality a obecně známé informace, ale pouze originální, zajímavé výroky a spojení, u nichž je přímá citace něčím přínosná a zajímavý je nejen význam a smysl výroku, ale také samotná formulace.

Přímé citace v žádném případě netvoří osu práce nebo její zásadní část, ale pouze doplňují práci a myšlenky autora.

Přímá citace je **uzavřena v uvozovkách**. Na začátku je přímá citace ohraničena symbolem „uvozovky dole“ ve tvaru miniaturního čísla 99, na konci přímé citace se nachází symbol „uvozovky nahoře“ ve tvaru miniaturního čísla 66. Oba symboly lze ve Wordu vložit stiskem kombinace kláves SHIFT+ů. Jiné typy uvozovek a apostrofů nejsou podle českých typografických pravidel přípustné. Bezprostředně za uvozovkami ukončujícími přímou citaci vždy následuje odkaz na použitý zdroj.

Přímá citace je **přesným přepisem originálu** – včetně původní interpunkce, případného zvýraznění některého slova kurzívou apod. Při jakékoli změně původního textu je třeba vyznačit tuto změnu pomocí hranatých závorek, popř. na ni poukázat v odkazovací závorce za přímou citací.

Příklady:

- změna velkého písmena na začátku věty na malé a vypuštění části původního textu: Lze konstatovat, že „[j]ednostranná glorifikace husitství [...] byla korigována v období po roce 1989“ (Tichý 2003: 12).
- dovysvětlení významu citované informace, dopsání spojky a zvýraznění slova kurzívou: Rukojmí uvedli do médií, že „věří, [že] jejich únosci byli spolčeni se skupinou [Hizballáhem – pozn. autora]“ (Kushner 2003: 166; kurzíva doplněna autorem).

Pokud uvádíme přímou citaci určitého autora, ovšem přebíráme ji z díla autora jiného, odkaz obsahuje spojení „cit. dle“ (tzn. citováno dle). V níže uvedeném příkladě tedy přebíráme do svého textu ve formě přímé citace či parafráze určitou myšlenku prof. Říchové, která je citována v díle prof. Dvořákové. Jedná se o tzv. **sekundární citaci** – tato forma odkazování by měla být pouze výjimečná a měla by být používána jen v případech, kdy nejsme vzhledem k objektivním překážkám schopni opatřit si původní dílo (v uvedeném příkladu dílo prof. Říchové). Jelikož pro seznam literatury platí zásada, že se v něm smí objevit jen ty zdroje, s nimiž jsme skutečně pracovali, uvede se v seznamu pramenů a literatury pouze dílo prof. Dvořákové (a nikoli dílo prof. Říchové, na které prof. Dvořáková ve svém díle odkázala).

Příklad:

(Blanka Říchová cit. dle Dvořáková 2000: 152)

Přímé citace z cizojazyčné literatury používáme v českém překladu, do poznámky pod čarou pak uvedeme originální znění (výjimkou je v tomto případě slovenština).

10.2. Parafráze (nepřímé citace)

Parafráze je přepis cizích myšlenek za pomoci vlastní formulace (tzv. vlastními slovy).

Jasně identifikovatelné jsou parafráze typu: „podle Sartoriho“, „jak uvádí Říchová“, „někteří badatelé uvádějí“. Na konci tvrzení je uveden odkaz na zdroj, v němž se toto tvrzení vyskytuje. Pokud v textu uvádíme jméno autora, lze v odkazovací závorce vynechat jeho příjmení, pokud závorka bezprostředně následuje po příjmení v textu.

Příklad:

Sartori (2005: 19) zdůrazňuje význam dynamické složky stranického systému.

Parafráze není v textu graficky zvýrazněna, přesto je však vždy nutné na jejím konci uvést odkaz na zdroj. Inspiraci přístupem dalších badatelů je vždy nutné přiznat, v opačném případě se stejně jako v případě neoznačení přímé citace jedná o **plagiátorství**. Odkaz na zdroj lze uvést například na konec odstavce, který je celý věnován problematice z pohledu jednoho badatele. Pokud ve více větách používáme intenzivně více zdrojů, je vhodné uvádět odkazy za jednotlivými větami. Již při tvorbě textu je třeba myslet na to, že musí být opatřen odkazy a je tudíž vhodné vytvářet text tak, aby bylo pro čtenáře snadné identifikovat, kde jednotlivé parafráze začínají a končí (tj. jak konkrétně autor nakládal s použitými prameny a literaturou).

Žádná studentská práce by nikdy neměla být pouze soustavou přímých citací a parafrází, vždy by měla obsahovat vlastní přidanou hodnotu (které lze dosáhnout především stanovením relevantního cíle a jeho následným naplněním).